

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

8. Луксовський В., Місяць А. Дисциплінарна відповідальність адвоката: про конфлікт інтересів. *Рада адвокатів Київської області*. 2024. URL: <https://radako.com.ua/dyscyplinarna-vidpovidalnist-advokata-pro-konflikt-interesiv-2/> (дата звернення: 26.10.2025).
9. Черненко А. П. Особливості дисциплінарної відповідальності адвоката. *Вісник Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2022. Вип. 35. С. 178–184. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/32d5d840-9670-4f25-96ff-1b7db7f88528> (дата звернення: 26.10.2025).

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри юстиції Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка *Кухнюк Дмитро Володимирович*

Недєлчева Д. П., Приймак М. І.

студентки 4-го курсу факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПОВЕДІНКА АДВОКАТА В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Адвокат у демократичному суспільстві є не лише фахівцем у галузі права, але й носієм високих моральних стандартів, гарантом дотримання принципу верховенства права, захисником прав і свобод людини. Його діяльність ґрунтується на поєднанні глибоких правових знань, професійної компетентності та моральної доброчесності. Особливої ваги ці якості набувають у період воєнного стану, коли суспільство переживає глибокі трансформації, а правова система зазнає чималих навантажень. Поведінка адвоката в таких умовах є «лакмусовим папірцем» зрілості правової культури, рівня професійної етики та суспільної відповідальності юридичної спільноти.

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначає адвоката як фізичну особу, яка має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування (крім випадків, встановлених цим Законом), склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю [1]. Водночас адвокатура є не просто професійною корпорацією — вона виступає важливим інститутом громадянського суспільства, що має забезпечувати захист особи від свавілля державної влади, відновлення порушених прав і підтримку правопорядку на основі верховенства права. Саме тому вимоги до поведінки адвока-

та виходять далеко за межі суто професійної компетенції: від нього очікують високих морально-етичних стандартів, тактовності, принциповості, незалежності та доброчесності.

У період воєнного стану професія адвоката стикається з безліччю як правових, так і моральних викликів. Умови воєнного стану змінюють баланс між правом і безпекою, між правами особи та інтересами держави. На практиці це означає, що адвокати нерідко мають справу зі справами, де на карту поставлені питання життя, свободи, служби чи репутації громадян. Водночас у суспільстві зростає рівень недовіри до судових інституцій, поширюються настрої правового нігілізму, коли закон сприймається не як цінність, а як перешкода. У таких умовах адвокат має залишатися моральним орієнтиром, тобто тим, хто не лише знає закон, але й живе за його духом.

Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України, встановлюють чіткі орієнтири поведінки для кожного адвоката. Вони визначають професійні стандарти взаємодії з клієнтами, судами, колегами та суспільством загалом [2]. Порушення цих норм дискредитує не лише окремого представника адвокатури, а й саму ідею правової допомоги. Відтак навіть у надзвичайних умовах війни адвокат зобов'язаний зберігати професійну гідність і діяти виключно в рамках закону та моральних принципів.

Особливого значення в умовах війни набуває психологічна стійкість адвоката. Постійне емоційне навантаження, спілкування з людьми, які пережили втрату, поранення чи полон, вимагає від правника високого рівня самоконтролю та емпатії. Під впливом загальносуспільного стресу навіть правники можуть втрачати об'єктивність, емоційно реагувати на події, відчувати безсилля перед масштабами несправедливості. Проте професійна етика адвоката передбачає вміння абстрагуватися від власних емоцій і дотримуватися балансу між співчуттям до клієнта та холодним правовим розрахунком. Збереження внутрішньої рівноваги дозволяє юристу забезпечити неупереджене представництво інтересів та ухвалювати зважені рішення.

Одним із головних викликів для адвокатської спільноти під час воєнного стану є поєднання громадянського обов'язку та професійної діяльності. Частина адвокатів бере участь у територіальній обороні, інші — виконують функції правового захисту військовослужбовців або цивільних, що постраждали внаслідок воєнних дій, що вимагає нових етичних підходів, адже правник має залишатися незалежним навіть у ситуаціях, коли емоційно поділяє позицію клієнта або діє в умовах державної пропаганди.

Особливої уваги набуває питання дотримання адвокатської таємниці в умовах воєнного стану. З одного боку, законодавство та професійна етика зобов'язують адвоката забезпечувати повну конфіден-

ційність відомостей, отриманих від клієнта. З іншого боку, воєнні обставини можуть поставити адвоката перед моральною дилемою, коли розкриття певної інформації потенційно здатне запобігти вчиненню злочину або врятувати людське життя. У подібних ситуаціях етична поведінка адвоката передбачає зважений аналіз конкретних обставин, дотримання принципу мінімального втручання та пріоритету людської гідності. Вирішення таких колізій вимагає не лише глибоких знань права, але й високого рівня моральної свідомості, здатності приймати відповідальні рішення на основі поєднання правових норм і внутрішніх етичних переконань.

Не менш важливим аспектом поведінки адвоката є публічна комунікація. В епоху соціальних мереж правники активно висловлюють свої позиції, аналізують резонансні справи, коментують рішення судів. Проте етичні стандарти вимагають стриманості: адвокат не може публічно підривати авторитет судової влади, розголошувати конфіденційні деталі чи формувати упереджену громадську думку. В умовах війни, коли кожне слово може мати суспільний резонанс, особливо важливо уникати висловлювань, які можуть дестабілізувати ситуацію або викликати недовіру до інститутів правосуддя. Адвокат має бути прикладом виваженості, правової культури та громадянської відповідальності.

Слід зазначити, що поведінка адвоката у воєнний час нерозривно пов'язана з поняттям правосвідомості. Це не лише знання права, але й глибоке усвідомлення його сутності як інструменту справедливості. Правосвідомість адвоката формується під впливом багатьох чинників, серед яких освіта, професійний досвід, соціальне середовище, рівень довіри до правосуддя, а також моральний стан суспільства. В умовах війни, коли порушення прав людини можуть ставати системними, а правові механізми — обмеженими, саме адвокат виступає носієм правової культури, здатним нагадувати суспільству, що навіть у найтяжчі часи не можна відмовлятися від принципів законності.

Воєнний стан також посилює проблему моральної відповідальності адвоката перед суспільством. Його поведінка має бути прикладом витримки, чесності та гуманізму. Захищаючи права окремої людини, адвокат одночасно захищає правову систему в цілому, її стабільність і довіру до неї. У цьому контексті етичні норми стають не просто вимогою професії, а моральним обов'язком громадянина, який бере участь у збереженні правової держави. Кожен прояв непрофесійності, корисливості чи неетичної поведінки у такий період множить у своїх наслідках, адже суспільство особливо чутливо реагує на будь-які прояви несправедливості.

Підвищення рівня професійної етики адвокатів у воєнний час можливе лише через системне удосконалення правової освіти, обмін

практиками, підвищення кваліфікації та етичний діалог у професійному середовищі. Необхідно формувати серед адвокатів культуру саморефлексії, коли кожен фахівець усвідомлює значення власних дій для репутації всієї адвокатури. Крім того, важливо, щоб органи адвокатського самоврядування оперативно реагували на нові виклики, оновлюючи етичні стандарти відповідно до реалій воєнного часу.

Отже, поведінка адвоката у воєнний період — це поєднання професійного обов'язку, моральної стійкості та громадянської свідомості. Етика адвокатської діяльності в таких умовах не втрачає, а, навпаки, набуває особливого значення, адже саме вона визначає межу між правовим порядком і хаосом, між гуманізмом і байдужістю, між свободою та свавіллям.

Список використаної літератури

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>. (дата звернення: 12.10.2025).
2. Правила адвокатської етики : рішення Звітно-виборного з'їзду адвокатів України від 09.06.2017р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/p0001891-17#Text>. (дата звернення: 13.10.2025).

Науковий керівник: асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» *Щербатий Роман Романович*

Ніколаєнко М. О.

студентка 1-го курсу

факультету прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЛЬ АДВОКАТСЬКОЇ ЕТИКИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА

Адвокатська етика є невід'ємною складовою професійної діяльності адвоката. У сучасних умовах розвитку правової держави значення етичних норм зростає, оскільки законодавством неможливо врегулювати усе розмаїття ситуацій, у яких може опинитися адвокат (особливо в умовах сьогодення). Правила адвокатської етики, затверджені рішенням Звітно-виборного з'їзду адвокатів України від 09 червня 2017 року, містять чіткі вимоги до поведінки адвокатів у різних сферах діяльності, включаючи взаємовідносини з клієнтами, судом,

Зубков Ю. С.

Штучний інтелект в адвокатській діяльності: баланс між ефективністю та етичними межами 452

Іванченко А. О.

Етичні стандарти поведінки адвоката в онлайн-просторі 455

Іскра Є. С., Расіхіна В. В.

Професійна етика адвоката як гарантія довіри до правосуддя 458

Казарян Л. Р.

Дисциплінарна відповідальність як наслідок порушення професійної етики адвоката 460

Кірініченко В. В.

Дотримання адвокатської таємниці як морально-етичний обов'язок адвоката 462

Котелкіна В. М.

До питання рекламування адвокатської діяльності у соціальних мережах 465

Лихенко Є. О.

Професійна чесність та результативність адвокатської діяльності: етичні межі досягнення позитивного результату 469

Маковійчук С. В.

Поведінка адвоката у соціальних мережах: новий вимір професійної етики 472

Маслякова А. В.

Етичні аспекти взаємодії адвоката з клієнтом та судом 474

Мельник І. А.

Професійна етика у взаємовідносинах суддів і адвокатів 478

Мідяна В. О., Лукашевич А. Л.

Етика адвоката в цифрову епоху: виклики використання штучного інтелекту 480

Мовчан А. В.

Дисциплінарна відповідальність адвоката за порушення адвокатської таємниці: сучасні тенденції 483

Недслєва Д. П., Приймак М. І.

Поведінка адвоката в професійній діяльності в умовах воєнного стану: етичний аспект 487